

Curs 5

Struct Alg. în Informatică

- Pentru $a, b \in \mathbb{Z}$, $\gcd(a, b)$ și algoritmul Alg lui Euclid.

→ $\gcd(a, b)$ este determinat până la o asociere în diviziabilitate, ie până la semn.

$$\gcd(4, -6) = \pm 2$$

- De obicei, convenim să alegem $\gcd$ -ul să fie valoarea > 0 .

- Alg lui Euclid furnizează $\gcd(a, b) \geq 0$

Lău exceptia cazului $b=0$ și $a < 0$

Def: Dacă $\gcd(a, b) = 1$, spunem că numerele a și b sunt prime între ele (coprime).

Proprietăți: Zie $a, b, c \in \mathbb{Z}$

(1) $\gcd(a, b) = 1 \Leftrightarrow \exists u, v \in \mathbb{Z}$ a.t. $ua + vb = 1$

Denum: "Alg lui Euclid extins găsim $u, v \in \mathbb{Z}$

"Denum: $u, v \in \mathbb{Z}$ a.t. $1 = \gcd(a, b) = ua + vb$

"C=" Stăm $ua + vb = 1$. Dacă d - divizor comun

pt a și $b \Rightarrow d \mid ua + vb = 1 \Rightarrow d = \pm 1 \Rightarrow \gcd(a, b) = 1$

(2) Nu totdeauna $d = \gcd(a, b)$. Astunci $\gcd\left(\frac{a}{d}, \frac{b}{d}\right) = 1$

Denum: Conform Alg. Euclid $\exists u, v \in \mathbb{Z}$

$$u \cdot a + v \cdot b = d \mid \frac{a}{d}$$

$$u \frac{a}{d} + v \frac{b}{d} = 1 \Rightarrow \gcd\left(\frac{a}{d}, \frac{b}{d}\right) = 1$$

$u \in \mathbb{Z}$ $v \in \mathbb{Z}$

③ Sei $\text{pp. co } a, b \neq 0$. Atunci:

$$\gcd(a, b) = \min \{ ua + vb \mid u, v \in \mathbb{Z}, ua + vb \geq 0\}$$

dem.: $\forall m \in \mathbb{Z} \setminus \{0\}, \exists m = \min A$

concl. Euclid $\Rightarrow \gcd(a, b) \in A \Rightarrow c \leq m \leq \gcd(a, b)$

$0 < \gcd(a, b)$ divide pe $ua + vb \Rightarrow 0 < \gcd(a, b) \mid m$

$$\Rightarrow \gcd(a, b) \leq m \Rightarrow m = \gcd(a, b)$$

$$④ \quad \gcd(ac, bc) = c \cdot \gcd(a, b)$$

dsm:

$$\{ua \cdot ac + vb \cdot bc \mid u, v \in \mathbb{Z}\} = c \{ua + vb \mid u, v \in \mathbb{Z}\}$$

$\downarrow$
 $c(ua + vb)$

$$⑤ \quad \Rightarrow \gcd(ac, bc) = c \cdot \gcd(a, b)$$

$$\Rightarrow \gcd(ac, bc) = c \cdot \gcd(a, c) = 1 \Rightarrow \gcd(a, bc) = 1$$

⑤ Dacă $\gcd(a, b) = \gcd(a, c) = 1 \Rightarrow \gcd(a, bc) = 1$

dsm Euclid $\Rightarrow \begin{cases} 1 = ua + vb \\ 1 = u_1 a + v_1 c \end{cases} \quad u, v, u_1, v_1 \in \mathbb{Z}$

$$\Rightarrow 1 = u \cdot u_1 \cdot a^2 + uv_1 \cdot a \cdot c + u_1 \cdot v \cdot ab + v \cdot v_1 \cdot b \cdot c$$

$$+ uv_1 \cdot bc \stackrel{(1)}{\Rightarrow} \gcd(a, bc) = 1$$

$1 = a(uv_1)$ $uv_1 \in \mathbb{Z}$

Atunci $a \mid bc$ și $\gcd(a, b) = 1$, atunci $a \mid c$

$$⑥ \quad \text{dacă } a \mid bc \text{ și } \gcd(a, b) = 1 \text{ atunci } 1 = ua + vb \mid c$$

dsm $\exists u, v \in \mathbb{Z}$ a.t. $1 = ua + vb \mid c$

$c = \underbrace{u \cdot ac}_{:a} + \underbrace{v \cdot bc}_{:a} = a \mid c$

⑦ Dacă $c \neq 0$ și $a \cdot c | b \cdot c$, atunci $a | b$

Dacă: $b \cdot c = a \cdot k$ cu $k \in \mathbb{Z}$ și $\frac{1}{c} \neq 0$

$$\Rightarrow b = a \cdot k \text{ cu } k \in \mathbb{Z} \Rightarrow a | b$$

Prop Fixează $a, b, c \in \mathbb{Z}$. Atunci $\text{lcm}(a, b) \cdot \text{gcd}(a, b)$
 $= ab$

Dacă nu este $d = \text{gcd}(a, b) \Rightarrow$ avem $a = d \cdot a_1$, și $a_1, b_1 \in \mathbb{Z}$
 $b = d \cdot b_1$, $\text{gcd}(a_1, b_1) = 1$

Xor $L = \boxed{d \cdot a_1 \cdot b_1} = a \cdot b_1 = a \cdot b$, deci $L = \text{mult. comun } a, b$

Fixează $m \in \mathbb{Z}$ - mult. comun al lui a și $b \Rightarrow$

$\Rightarrow m = a \cdot m_1$, cu $m_1 \in \mathbb{Z}$ deci $d \cdot b_1 | d \cdot a_1 \cdot m_1 \Rightarrow$

iar $b_1 | m$

$d \cdot b_1 | "a \cdot m_1 = d \cdot a_1 \cdot m_1$

$\Rightarrow b_1 | a_1 \cdot m_1$

$\text{gcd}(a_1, b_1) = 1$
 $\Rightarrow b_1 | m_1 \Rightarrow m_1 = b_1 \cdot m_2$ cu $m_2 \in \mathbb{Z} \Rightarrow$
 $\Rightarrow m = 0 \cdot m_1 = a \cdot b_1 \cdot m_2 = L \cdot m_2 \stackrel{\text{def}}{=} L = \text{lcm}(a, b)$

Verificare: $L \cdot d = \underbrace{d \cdot a_1}_{a} + \underbrace{b_1 \cdot d}_{b} = a \cdot b$

Numeri primi:

Dif: jm și un număr $p \neq 0, \pm 1$, $\exists n$ prim dacă și numai dacă există produs de numere întregi $\neq \pm 1$
 $p = a \cdot b$ și $b \neq 0 \Rightarrow a = \pm 1$ sau $b = \pm 1$
dacă $m \in \mathbb{Z} \setminus \{0, \pm 1\}$ nu este prim, sau numărul n
este număr compus.
ex: $2, 3, 5, 7, 11, \dots$ numere prime

Mersenne: $M_m = 2^m - 1$ cu m prim

$$M_2 = 2^2 - 1 = 3$$

$$M_3 = 2^3 - 1 = 7$$

$$M_5 = 2^5 - 1 = 31$$

$$M_7 = 2^7 - 1 = 127$$

--- etc

în 2023: $M_{82589933}$ este nr. prim

OBS: Fie $p \in \mathbb{Z}$ prim. Pentru $a \in \mathbb{Z}$. $\gcd(a, p) = 1 \Leftrightarrow$

$$\Leftrightarrow p \nmid a$$
 sau $\gcd(a, p) = p \Leftrightarrow p \mid a$

Teorema Fie $p \in \mathbb{Z} \setminus \{0, \pm 1\}$. Asumej:

p -prim $\Leftrightarrow (\forall a, b \in \mathbb{Z} \quad p \mid ab \Rightarrow p \mid a$ sau $p \mid b)$

din „ $\Rightarrow$ ” $p_p \cdot p$ prim. Fie $a, b \in \mathbb{Z}$ cu $p \nmid ab$.

Dacă $p \nmid a$

Dacă $p \nmid a \Rightarrow \gcd(a, p) = 1 \Rightarrow p \mid b$

„ $\Leftarrow$ ” $p_p \cdot c \bar{p}$ nu e prim $\Rightarrow \exists a, b \in \mathbb{Z}$ cu $p = ab$

$|a|, |b| \neq 1 \Rightarrow |a|, |b| \geq 2 \Rightarrow p \mid ab \stackrel{ip}{\Rightarrow} p \mid a$ sau $p \mid b$

$p \neq 0 \quad |p| \leq |a|$

$a, b \neq 0 \quad |p| \leq |b|$

$|p| = |a| \cdot \underbrace{|b|}_{\geq 2} \Rightarrow |p| \neq 1$ și $|p| > |b|$

Așadar p prim

Teorema: (Euclid) Orice număr $n \in \mathbb{Z}$, $n \neq 0, \pm 1$, se poate scrie ca produs de factori primi în $\mathbb{Z}$

Ora mea $n = p_1^{d_1} \cdot p_2^{d_2} \cdots p_t^{d_t}$ unde p_i sunt factori primi.

Acompanierea este unuă până la o reordonare a termenilor și a semnelor.

$$n = \pm p_1^{d_1} \cdot p_2^{d_2} \cdots p_t^{d_t} \quad \text{cu } p_1, p_2, \dots, p_t \text{ sunt prime distincte}$$

$$d_1, d_2, \dots, d_t \in \mathbb{N}^*$$

$$\text{ex: } 60 = 2^2 \cdot 3^1 \cdot 5^1$$

$$-60 = -2^2 \cdot 3^1 \cdot 5^1 = -2^2 (-3) (-5)$$

DIM: Există: Fie $n \in \mathbb{Z}, n \neq 0, \pm 1$, $|n| \geq 2$

Dacă n primă $\rightarrow$ OK

Dacă n nu e prim $\Rightarrow n = ab$ cu $a, b \neq \pm 1$

$$2 \leq |a| \leq |n|$$

Alăturăm descompunerea pt. a și pt b ca produs de nr. prime și obținem o descompunere pt n ! ca produs de prime.

Unicitatea: Teorema prin inducție după n

Teorema: (Euclid) Există o infinitate de nr. prime.

DIM: Primă P . A se presupune că $P_1, P_2, \dots, P_t$ sunt toate nr. prime

$$\text{Fie } N = P_1 \cdot P_2 \cdots \cdot P_t + 1 > P_i, \forall i=1, t$$

Pi XIX vi

Contradictie: cu existenta descompunerii lui x ca produs de numere prime.

Teorema: (Hardy - Littlewood, ~1944)

Notam: cu $\pi(x)$ = numarul numerelor prime in $[0, x]$ pt $x \in \mathbb{N}^+$.

$$\text{Atunci } \pi(x) \approx \frac{x}{\ln x}$$

Propozitie: Fix $m \in \mathbb{Z}^+ \setminus \{1, \pm 1\}$ cu divizorii in factori primi $n = \pm p_1^{\alpha_1} p_2^{\alpha_2} \dots p_t^{\alpha_t}$ cu $p_i > 0$ prime distincte, toti $\alpha_i > 0$.

Atunci orice divizor al lui n este de forma:

$$\pm p_1^{\beta_1} p_2^{\beta_2} \dots p_t^{\beta_t} \text{ cu } \beta_i \text{ cu } 0 \leq \beta_i \leq \alpha_i,$$

$$\forall i = 1, t$$

In particular m are $(\alpha_1 + 1)(\alpha_2 + 1) \dots (\alpha_t + 1)$ divizori pozitivi.

Dlm: Dacă $x \in \mathbb{N}$ și $x | m = \pm p_1^{\alpha_1} \dots p_t^{\alpha_t} \Rightarrow$

$$\Rightarrow m = xg \text{ cu } g \in \mathbb{Z}$$

Pentru ca ea div. lui x și a lui g au factori primi comunii (unica), div. a lui m corespunde unui produs de factori primi.

Th: Fix $p_1, p_2, \dots, p_t$ factori primi care apar in descompunerile pt a ramurilor $\mathbb{Z} \setminus \{0, \pm 1\}$

$$- a = \pm p_1^{\alpha_1} \cdots p_t^{\alpha_t} \text{ cu } \alpha_i \in \mathbb{N}_{i=1,t}$$

$$b = \pm p_1^{\beta_1} \cdots p_t^{\beta_t} \text{ cu } \beta_i \in \mathbb{N}$$

Akunca: $\gcd(a, b) = \prod_{i=1}^t p_i^{\min\{\alpha_i, \beta_i\}}$

$$\operatorname{lcm}(a, b) = \prod_{i=1}^t p_i^{\max\{\alpha_i, \beta_i\}}$$

Sistem $\gcd(a, b) \cdot \operatorname{lcm}(a, b) = ab$

x $x+y = \max\{x, y\} + \min\{x, y\}$